

natuurtoets flora en fauna

Velperweg te Arnhem

LBP|SIGHT

ECOquickscan

ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap

31 oktober 2016

projectnummer: 16016

ecologisch adviesbureau *ECOquickscan* is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus

natuurtoets flora en fauna

Velperweg te Arnhem

In opdracht van:

LBP|SIGHT

contactpersoon:

mevrouw M.I. Huizer MSc

31 oktober 2016

ECOquickscan

ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap

Haico van der Burgt

't Grieth 10

6924 BJ Loo (Gld)

T 0316-849390

M 06-12971680

E haico@ecoquickscan.nl

I www.ecoquickscan.nl

wijze van citeren: Burgt, H.H.J. van der, Natuurtoets flora en fauna Velperweg te Arnhem.

ECOquickscan, ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap, Loo, 2016.

NGB

ecologisch adviesbureau ECOquickscan is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
1.1	AANLEIDING	1
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN	2
2	WETTELIJK KADER	5
2.1	GEBIEDSBESCHERMING	5
2.2	SOORTBESCHERMING	5
3	TOETSING	7
3.1	ONDERZOEKSMETHODIEK	7
3.1.1	onderzoek naar vleermuizen	7
3.1.2	inspectie naar activiteiten van de slechtvalk	8
3.2	BESCHERMDE GEBIEDEN	8
3.3	VOORKOMEN VAN BESCHERMDE SOORTEN	8
3.3.1	onderzoek naar vleermuizen	10
3.3.2	inspectie naar activiteiten van de slechtvalk	11
4	CONCLUSIE	13
4.1	GEBIEDSBESCHERMING	13
4.2	SOORTENBESCHERMING	13
4.3	CONSEQUENTIES	14
4.4	AANBEVELINGEN	14

BIJLAGE

1	LITERATUURLIJST	
---	-----------------	--

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

In Arnhem (gemeente Arnhem, provincie Gelderland) is de verbouwing/renovatie van het voormalige ING-kantoor aan de Velperweg beoogd. Aan ecologisch adviesbureau *ECO-quickscan* is gevraagd te beoordelen of deze activiteit effect heeft op de flora en fauna op en rond de locatie. De voorliggende rapportage beschrijft de effecten op de aanwezige flora en fauna en geeft inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving op deze locatie.

globale ligging (luchtfoto) en indrukken van het plangebied; de lage bebouwing, gezien vanaf de Velperweg, ten westen (linksboven) en oosten (rechtsboven) van de hoge toren in het midden van het plangebied (onder; vanaf de Velperweg (linksonder) en achterzijde (rechtsonder))

Voor de ruimtelijke ingreep mag plaatsvinden moet er eerst een onderzoek plaatsvinden in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. Er zal bij deze activiteit rekening gehouden moeten worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. In het voorliggend onderzoek is op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning uitspraken worden gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Het plangebied is beoordeeld op geschiktheid voor beschermde planten en diersoorten en de te verwachten effecten op deze soorten. Aanvullend op het literatuuronderzoek en de veldverkenning is binnen het plangebied onderzoek uitgevoerd naar vleermuizen en heeft er een inspectie op het gebouw plaatsgevonden naar eventuele activiteiten van de slechtvalk (*Falco peregrinus*). Dit resulteert in conclusies en aanbevelingen. Deze natuurtoets is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

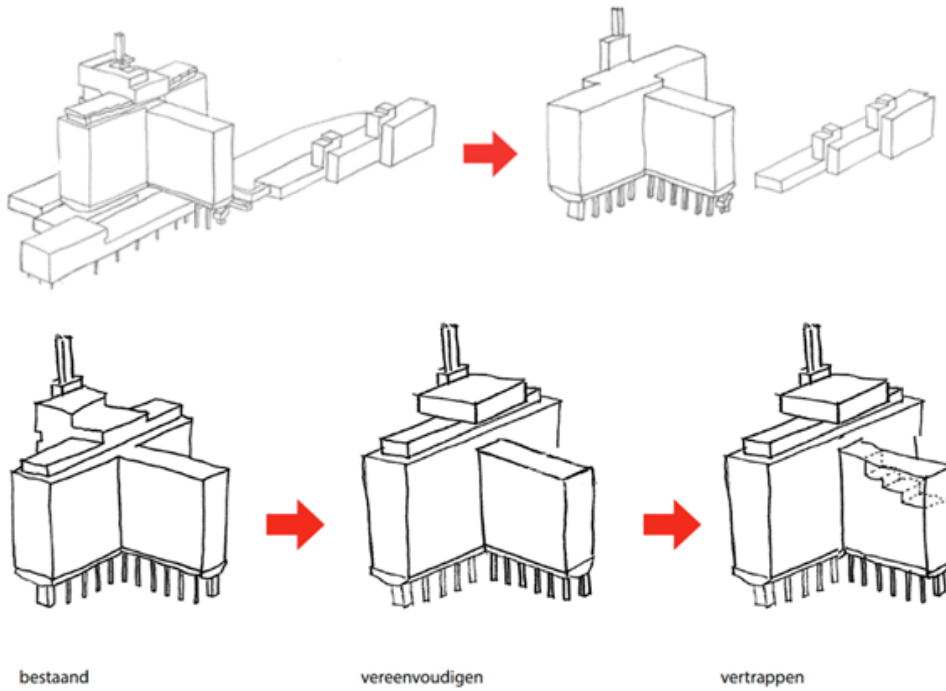
1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

Het plangebied ligt in de bebouwde kom, maar buiten het centrum, van Arnhem. Het voormalige ING-kantoor ligt aan de Velperweg 45 - 49. Het gebouw is aan alle zijden omsloten door wegen. Wel staan aan de noordoostzijde enkele appartementencomplexen en aan de westzijde een rij huizen direct tegen het plangebied. Het gebouw aan de Velperweg maakt onderdeel uit van een lint aan kantoorgebouwen aan weerszijde van de weg. Achter de kantoren liggen woonwijken.

Het plangebied zelf is nagenoeg volledig bebouwd en verhard. Het gebouw wordt nu nog gedeeltelijk gebruikt door de ING als kantoor. Het gebouw bestaat uit een hoge toren in het midden van het plangebied met aan weerszijde lagere gebouwen en parkeergarages. Het aanwezige groen in of direct grenzend aan het plangebied bestaat uit goed onderhouden heestervakken met solitaire bomen en boomgroepen.

Binnen het plangebied is de verbouwing/renovatie van het voormalige ING-kantoor beoogd. De ontwikkelaar heeft het voornemen om het kantoorcomplex in verschillende fasen te transformeren naar een gebouw met een mix van functies, waarbij het zwaartepunt ligt op wonen. Het eerste gebouwdeel dat getransformeerd wordt is het hoofdgebouw ook wel het 'Kruisgebouw' genoemd. In het Kruisgebouw zijn circa 265 woningen voorzien. Naast en deels onder het Kruisgebouw is een grote parkeergarage aanwezig. De geplande commerciële ruimten in de nieuw te bouwen 'paviljoens' onder het Kruisgebouw, net als de transformatie van het Oostgebouw vinden in een later stadium plaats.

De opstallen rondom het kruisgebouw en een deel van de opbouwen worden gesloopt. Daarnaast wordt de gevel aangepast aan de woonfunctie en worden er balkons mogelijk gemaakt, ook de onderstaande tekeningen. Mogelijk zullen als gevolg van de werkzaamheden ook groene elementen worden verwijderd.

2 WETTELIJK KADER

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet.

2.1 GEBIEDSBESCHERMING

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europese Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Hierin zijn de reeds bestaande staatsnatuurmonumenten ook opgenomen.

Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitatten en de habitatten van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (Natuurnetwerk Nederland). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortenbescherming is de status als Ecologische Hoofdstructuur niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

2.2 SOORTBESCHERMING

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- beschermingscategorie 1:
Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten' uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfsplaatsen van deze soorten worden aangetast;
- beschermingscategorie 2:
Voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.
In zo'n gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd;
- beschermingscategorie 3:
De soorten uit deze categorie zijn in de Flora- en faunawet ingedeeld in twee groepen; de zogenaamde 'Bijlage 1-soorten' (uit het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten') en 'Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn'. Het belangrijkste verschil is dat voor de 'Bijlage 1-soorten' een ontheffing te verkrijgen is in het kader van een ruimtelijke ingreep.
Voor 'Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn' geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dienen plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen) van leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Economische Zaken.

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving.

3 TOETSING

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een veldverkenning, worden uitspraken gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Vervolgens zijn voor alle (mogelijke) aanwezige beschermde soorten de effecten en eventuele gevolgen voor de beoogde ingreep beschreven.

Bij het opstellen van de natuurtoets flora en fauna is gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 1992), de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, 1997) en op websites gepubliceerde verspreidingsgegevens van bijvoorbeeld Particulieren Gegevensbeherende Organisaties (RAVON, Zoogdierverseniging, etc.). Deze bronnen vermelden betrouwbare soortgegevens op basis van uurhokken (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het zeer globale gegevens betreft.

Op 24 maart 2016 heeft er een veldverkenning plaatsgevonden. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid van het plangebied en haar omgeving voor de verschillende soortengroepen te beoordelen (zie paragraaf 3.3). Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname. Op basis van de veldverkenning is onderzoek aanbevolen naar vleermuizen en heeft er een inspectie op het gebouw plaatsgevonden naar eventuele activiteiten van de slechtvalk (zie onderstaande onderzoeksmethodiek; respectievelijk paragraaf 3.1.1 en 3.1.2).

3.1.1 *onderzoek naar vleermuizen*

Het onderzoek is uitgevoerd conform het protocol voor het inventariseren van vleermuizen (afgekort "vleermuizenprotocol") dat is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdierverseniging VZZ, in overleg met de Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. In het vleermuizenprotocol worden verschillende onderzoeksperiodes onderscheiden naar de verschillende functies dat een gebied kan hebben voor vleermuizen. Binnen het plangebied is onderzoek uitgevoerd naar verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen (zie paragraaf 3.3; vleermuizen).

Het onderzoek naar vleermuizen vindt plaats met behulp van een batdetector (een apparaat dat ultrasonische vleermuisgeluiden omzet in voor het menselijk oor hoorbare geluiden). Met meerdere personen (uitgerust met een Petterson D240x) is op 19 mei, 28 mei, 28 juni, 5 juli, 26 augustus en 21 september 2016 onderzoek gedaan naar verblijfplaatsen. Het onderzoek heeft zowel rond/na zonsondergang (avondonderzoek) als voor/rond zonsopgang plaatsgevonden. Tijdens dit onderzoek is ook gekeken naar het foerageergedrag en eventuele vaste vliegroutes van vleermuizen.

weersomstandigheden

Onderzoek naar vleermuizen is sterk gebonden aan weersomstandigheden, als het bijvoorbeeld hard waait of de temperatuur te laag is verlaten vleermuizen hun verblijfplaats niet. Hieronder staan de weersomstandigheden ten tijde van het onderzoek.

Datum	Soort onderzoek	Temperatuur	Windkracht	Onderzoeksomstandigheden
19 mei '16	avond	18 - 20 °C	0 - 1 Bft	optimaal
28 mei '16	ochtend	14 °C	1 - 2 Bft	optimaal
28 juni '16	avond	18 °C	0 - 1 Bft	optimaal
5 juli '16	ochtend	15 °C	0 - 1 Bft	optimaal
26 aug. '16	avond	19 - 21 °C	2 Bft	optimaal
21 sept. '16	avond	14 °C	0 - 1 Bft	optimaal

weersomstandigheden ten tijde van het onderzoek naar vleermuizen

3.1.2 *inspectie naar activiteiten van de slechtvalk*

Naar aanleiding van waarnemingen van twee slechtvalken tijdens het ochtendonderzoek naar vleermuizen, de verbouwing van het voormalige kantoor van Rijkswaterstaat (bekende nestlocatie van de slechtvalk) en de geschiktheid van het hoofdgebouw is op 2 juni 2016 een inspectie naar activiteiten van de slechtvalk uitgevoerd. De slechtvlak maakt gebruik van hoge gebouwen. Tijdens deze inspectie zijn alle daken en brede richels van het hoofdgebouw onderzocht op sporen (nesten, prooiresten, etc.). De overige gebouwen zijn, vanwege de beperkte hoogte, niet geschikt voor de slechtvlak.

3.2 **BESCHERMDE GEBIEDEN**

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur/Natuurnetwerk Nederland (EHS/NNN) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op beschermde gebieden. Het plangebied te Arnhem, gelegen nabij het centrum van de stad, ligt niet in of nabij de EHS/NNN of een gebied dat is aangewezen als speciale beschermingszone als bedoeld in de NB-wet (beide gebieden op ruim 2 km afstand). Gezien het stedelijke karakter, relatief kleine ingreep en aangezien een relatie met natuurgebieden buiten de stad ontbreekt is gebiedsbescherming op deze locatie niet aan de orde.

3.3 **VOORKOMEN VAN BESCHERMDE SOORTEN**

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of er ter plaatse van de activiteit sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde activiteit kan biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

vaatplanten

Het plangebied is grotendeels bebouwd en verhard; begroeiing is beperkt tot goed onderhouden heestervakken met solitaire bomen en boomgroepen. Hierin bevinden zich geen geschikte, bijzondere, groeiplaatsen voor (meer strikt) beschermde vaatplanten. Ook zijn op de muren geen (beschermde) muurplanten aangetroffen. Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten (in bijvoorbeeld tuinen) zijn niet beschermd in de Flora- en faunawet, omdat het geen natuurlijke groeiplaats betreft.

grondgebonden zoogdieren

Binnen en in de directe omgeving van het plangebied zijn de onverharde delen beperkt tot gecultiveerde heestervakken met solitaire bomen en boomgroepen. Het grootste deel van het plangebied is bebouwd en verhard. Binnen de onverharde delen zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten als egel (*Erinaceus europaeus*), (spits)muizen en mol (*Talpa europea*) niet uit te sluiten. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen. Meer strikt beschermde soorten worden op basis van beschikbare verspreidingsgegevens, aanwezige biotopen en binnenstedelijke ligging niet verwacht. Ook de in bebouwing verblijvende steenmarter (*Martes foina*) wordt niet verwacht in het plangebied; de bebouwing is voor deze soort niet toegankelijk.

vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens uit de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, 1997) komen in de omgeving van het plangebied gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), baardvleermuis (*Myotis mystacinus*), franjestaart (*Myotis nattereri*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en watervleermuis (*Myotis daubentonii*) voor.

Vleermuizen zijn aan de hand van hun voorkeur voor verblijfplaats globaal onder te verdelen in twee groepen, gebouw- en boombewonende soorten. Ook zijn er soorten die beiden gebruiken als verblijfplaats. Daarnaast maken verschillende vleermuizen onderscheid tussen zomer- en winterverblijven. De gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn het gehele jaar overwegend gebouwbewonende soorten, terwijl de rosse vleermuis alleen in boomholtes verblijft. Ruige dwergvleermuis, baardvleermuis, franjestaart, gewone grootoorvleermuis, meervleermuis en watervleermuis maken zowel gebruik van gebouwen als van bomen (met uitzondering van de meervleermuis) in de zomermaanden. In de winter zitten deze soorten graag in ondergrondse ruimten zoals: mergelgroeven, bunkers, forten, vestingwerken, oude steenfabrieken, ijskelders en (kasteel)kelders (met uitzondering van de ruige dwergvleermuis).

Tijdens het veldbezoek zijn alle bomen binnen het plangebied onderzocht op holtes; deze zijn niet aangetroffen in de bomen binnen het plangebied. Verblijfplaatsen van boombewonende soorten worden niet verwacht.

De bomen binnen het plangebied zelf bestaan uit solitaire bomen en boomgroepen. Langs de Velperweg staat een bomenrij die, samen met de bomen binnen het plangebied, een functie zou kunnen hebben als vliegroute voor vleermuizen.

Het gebouw binnen het plangebied bestaat grotendeels uit beton en glas. Alle naden tussen de betonnen elementen zijn voorzien van kit waardoor het gebouw weinig toegankelijk is voor vleermuizen. Met name de hoge toren van het hoofdgebouw is nauwelijks geschikt. Echter de beide lagere delen aan weerszijde van de hoge toren zijn vanwege de constructie van de onderste rand en kierende dakrand wel geschikt voor gebouwbewonende vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen maken namelijk gebruik van spleten in gevels, spouwmuren, ruimtes achter daklijsten, etc. Met name de gewone dwergvleermuis heeft slechts een smalle spleet nodig om zich toegang tot het gebouw te verschaffen. De werkzaamheden aan het gebouw (verbouwing/renovatie) en/of sloop

kunnen een negatief effect hebben op vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen (met name gewone dwergvleermuis).

3.3.1 **onderzoek naar vleermuizen**

Binnen het plangebied is onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen uitgevoerd. Daarnaast is ook gekeken naar het foerageergedrag en eventuele vaste vliegroutes van vleermuizen.

verblijfplaatsen

Binnen het totale plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Op basis van de waarnemingen gedurende de onderzoeken (zie foerageergedrag) worden deze ook niet verwacht. Aangezien tijdens het najaarsonderzoek geen zwermactiviteiten zijn waargenomen, zijn er geen aanwijzingen dat grote groepen vleermuizen overwinteren in de gebouwen binnen het plangebied.

In een appartementencomplex tegen het plangebied (aan de Romerselaan) is wel een zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Deze verblijfplaats wordt in het najaar ook gebruikt als paarverblijfplaats. Daarnaast is in een gebouw (ook buiten het plangebied) in de Docter J.C. Hartogslaan een tweede paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis waargenomen.

foerageergedrag

Tijdens het onderzoek zijn drie vleermuissoorten waargenomen, namelijk gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. De ruige dwergvleermuis en laatvlieger zijn beide slechts enkele malen waargenomen aan de westzijde van en in het plangebied. De gewone dwergvleermuis is regelmatig, in beperkte aantallen, foeragerend waargenomen in en rondom het plangebied. Deze soort maakt voornamelijk gebruik van de groenstructuren rondom en buiten het plangebied. In totaal maken circa 6 - 10 (15) gewone dwergvleermuizen gelijktijdig gebruik van het onderzoeksgebied (met name buiten het plangebied).

Boven een waterpartij ten zuidoosten van het plangebied foerageerde op 28 mei 2016 maximaal acht gewone dwergvleermuizen. Deze dieren waren ruim voor zonsopgang vertrokken.

vaste vliegroutes

Binnen het plangebied zijn geen vaste vliegroutes van vleermuizen vastgesteld. Op basis van de waarnemingen gedurende de onderzoeken (zie foerageergedrag) worden deze ook niet verwacht.

vogels

Tijdens de veldverkenning op 24 maart 2016 zijn vogels waargenomen zoals merel (*Turdus merula*), koolmees (*Parus major*), ekster (*Pica pica*) en stadsduif (*Columba livia domestica*). Daarnaast zijn tijdens het ochtendonderzoek naar vleermuizen, op 28 mei 2016, twee slechtvalken waargenomen (zie paragraaf 3.3.2). Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval aanwezig is (actieve broedplaatsen).

jaarrond beschermde vogels

Daarnaast zijn van een aantal vogelsoorten de nesten en nestlocaties (verblijfplaatsen) het gehele jaar door beschermd. Deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn onderverdeeld in vier categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil);
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus);
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: grote gele kwikstaart, ooievaar, kerkuil, oehoe en slechtvalk);
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd, havik, sperwer, wespandief, zwarte wouw en ransuil).

Het totale gebouw is door de aanwezigheid van een goed gesloten plat dak en het ontbreken van toegangen met voldoende ruimte voor vogels onder de dakrand, op de muurplaten en grotere gaten in de muren zelf ongeschikt voor jaarrond beschermde gebouw-bewonende soorten zoals gierzwaluw en huismus.

Van de jaarrond beschermde vogelsoorten (LNV, 2009) kunnen verschillende soorten roofvogels, zoals buizerd en sperwer, ook in bomen in of aan de rand van de bebouwde kom of op binnenstedelijke locaties broeden. Vanwege het stedelijke karakter van het plangebied, de afwezigheid van grotere groenstructuren en het ontbreken van nesten (horsten) of oude bomen met (grote) holtes, is het voorkomen van in bomen broedende jaarrond beschermde vogels uit te sluiten.

niet jaarrond beschermde vogels

Naast de voorstaande vier categorieën is er nog een vijfde categorie (beschermde) vogels. Deze vogels beschikken over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze vogels (en hun broedplaatsen) zijn in principe buiten het broedseizoen niet beschermd. Alleen als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen zijn deze soorten wel jaarrond beschermd.

Binnen het plangebied is de aanwezigheid van broedplaatsen van vogels uit de vijfde categorie niet uit te sluiten. Aangezien in de omgeving voldoende alternatieve broedplaatsen aanwezig zijn voor deze categorie vogels zijn er geen omstandigheden aanwezig om deze vogels jaarrond te beschermen. Negatieve effecten op vogels uit de vijfde categorie worden dan ook niet verwacht indien rekening gehouden wordt met het broedseizoen (actieve broedplaatsen).

3.3.2 **inspectie naar activiteiten van de slechtvalk**

Binnen het plangebied heeft een inspectie naar activiteiten van de slechtvalk plaatsgevonden. Bij deze inspectie zijn op het hoofdgebouw geen sporen (nesten, prooiresten, etc.) van de slechtvalk waargenomen. De overige, lage, gebouwdelen zijn niet geschikt voor de slechtvlak.

amfibieën, reptielen, vissen, insecten en overige soortengroepen

Het plangebied ligt nabij het centrum van de stad, heeft een stedelijk karakter, is grotendeels verhard en bebouwd en waterpartijen ontbreken. In een dergelijke omgeving komen geen meer strikt beschermde amfibieën, reptielen, vissen, insecten en overige beschermde soorten voor. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze soortengroepen zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan meer natuurlijke biotopen. Dergelijke biotopen komen niet in het plangebied voor.

4 CONCLUSIE

Het plangebied te Arnhem betreft het voormalige ING-kantoor aan de Velperweg. Beoogd is het kantoor grootschalig te verbouwen/renoveren. Hierbij zullen ook delen worden gesloopt.

4.1 GEBIEDSBESCHERMING

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur/Natuurnetwerk Nederland (EHS/NNN) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op beschermde gebieden. Het plangebied te Arnhem ligt niet in of nabij de EHS/NNN of een gebied dat is aangewezen als speciale beschermingszone als bedoeld in de NB-wet. Gebiedsbescherming is op deze locatie niet aan de orde.

4.2 SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

De meeste van deze soorten zijn beschermd en vallen onder het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Hiervoor geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

Een aantal van de mogelijk voorkomende soorten zijn meer strikt beschermde soorten, soorten waarvoor bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffingsplicht in het kader van de Flora- en faunawet geldt. Op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezige habitats en de biotoopeisen van individuele diersoorten zijn soorten uit de soortgroep vleermuizen (gebouwbewonende soorten; met name gewone dwergvleermuis) niet uit te sluiten binnen het plangebied. Daarnaast is het gebouw in potentie (vanwege de hoogte) geschikt als nestlocatie voor de slechtvalk.

vleermuizen

Op basis van het uitgevoerde onderzoek naar vleermuizen worden geen essentiële onderdelen van het leefgebied van de soort verwacht. Tijdens het nader onderzoek zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen binnen het plangebied en ook vaste vliegroutes en/of essentiële foerageergebieden ontbreken.

slechtvalk

Binnen het plangebied zijn op het hoofdgebouw geen sporen (nesten, prooiresten, etc.) van de slechtvalk waargenomen. De lagere gebouwen zijn niet geschikt voor de slechtvalk.

4.3 CONSEQUENTIES

Een tweetal algemene voorwaarden is vanuit de Flora- en faunawet altijd van toepassing:

- in het broedseizoen van vogels mogen de vegetatie, bosjes en opstallen in het plangebied niet worden verwijderd. De start van werkzaamheden tijdens deze periode zouden kunnen leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zouden kunnen verstoren.
- op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
 - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in voorjaar, zomer en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
 - het slopen en rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter(slaap)seizoen.

4.4 AANBEVELINGEN

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet zijn er ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- het gebouw kan tijdens de renovatie/verbouwing geschikt gemaakt worden voor vleermuizen, gierzwaluw en huismus. Het integreren van verblijfplaatsen/nestgelegen is tijdens een grootschalige verbouwing vaak eenvoudig en effectief. Geïntegreerde kasten of, voor vleermuizen, grotere verblijfplaatsen zijn veel effectiever en duurzamer dan het ophangen van losse kasten. Daarnaast zijn geïntegreerde kasten en/of andere maatregelen vaak nagenoeg onzichtbaar. In overleg met een ecoloog zijn, met name tijdens de ontwerpfase, effectieve maatregelen voor vleermuizen, gierzwaluw en huismus in te passen;
- het planten van bomen en struvelen voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheems bes- en bloemdragende struiken en planten;
- het aanbrengen van nestgelegenheid voor de slechtvalk. Deze soort broed vaak op hoge gebouwen in een stedelijke omgeving. Aangezien de soort weinig eisen stelt aan een nestgelegenheid is het aanbrengen hiervan vaak eenvoudig.

BIJLAGE 1: LITERATUURLIJST

Broekhuizen, S., e.a., Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht, 1992.

Limpens, H.J.G.A., e.a., Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht, 1997.

Ministerie van LNV, Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep, 2009.

Spitzen – van der Sluijs, A.M., e.a., Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland. 1985 – 2005. Stichting RAVON, Nijmegen, 2007.

Websites:

www.ravon.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.gelderland.nl

www.rijksoverheid.nl